

Anna Hrycaj, Andrzej Jakubecki, Piotr Rylski

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

redakcja naukowa
Henryk Dolecki
Tadeusz Wiśniewski

Tom V

Artykuły 1096–1217

2. wydanie

KOMENTARZ
LEX

a Wolters Kluwer business

Anna Hrycaj, Andrzej Jakubecki, Piotr Rylski

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

KOMENTARZ LEX

redakcja naukowa
Henryk Dolecki
Tadeusz Wiśniewski

Tom V

Artykuły 1096–1217

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. wydanie

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 17 sierpnia 2013 r.

Projekt graficzny okładki i strony tytułowej
Cecylia Staniszewska, Ewa Łukasik

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Łamanie
Wolters Kluwer SA

Poszczególne artykuły skomentowali:
Anna Hrycaj: art. 1096–1116
Piotr Rylski: art. 1117–1153¹²
Andrzej Jakubecki: art. 1154–1217

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4413-5
2. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego	13

CZĘŚĆ CZWARTA PRZEPISY Z ZAKRESU MIĘDZYNARODOWEGO POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

KSIĘGA PIERWSZA	
JURYSDYKCJA KRAJOWA	15
TYTUŁ I	
Przepisy ogólne	42
TYTUŁ II	
(skreślony)	66
TYTUŁ III	
Jurysdykcja krajowa w procesie	66
TYTUŁ IV	
Jurysdykcja krajowa w postępowaniu nieprocesowym	123
TYTUŁ IVa	
Jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym	173
KSIĘGA PIERWSZA A	
IMMUNITET SĄDOWY I EGZEKUCYJNY	183
KSIĘGA DRUGA	
POSTĘPOWANIE	230
TYTUŁ I	
Zdolność sądowa i procesowa	230
TYTUŁ II	
Zabezpieczenie kosztów procesu	238

TYTUŁ III	
Zwolnienie cudzoziemców od kosztów sądowych	254
TYTUŁ IV	
Pomoc prawna	258
TYTUŁ V	
Zabezpieczenie dowodów.....	308
TYTUŁ VI	
Zagraniczne dokumenty urzędowe	312
TYTUŁ VII	
Czynności dotyczące spadku po cudzoziemcach	320
TYTUŁ VIII	
Stwierdzenie obcego prawa i wzajemności.....	326
TYTUŁ IX	
Uzasadnienie prawomocnych orzeczeń i wydawanie zaświadczeń	334
TYTUŁ X	
Wniosek o uchylenie wyroku wydanego w sprawie alimentacyjnej	337
KSIĘGA TRZECIA	
UZNAНИЕ I STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI	341
TYTUŁ I	
Uznanie orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych	342
TYTUŁ II	
Wykonalność orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych oraz ugód zawartych przed takimi sądami i organami lub przez nie zatwierdzonych	369
TYTUŁ III	
Wykonalność orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej, ugód zawartych przed takimi sądami lub zatwierdzonych przez takie sądy oraz dokumentów urzędowych sporządzonych w tych państwach, opatrzonych zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego	383
TYTUŁ IV	
Wykonalność europejskich nakazów zapłaty wydanych przez sądy państw członkowskich Unii Europejskiej	386
TYTUŁ V	
Wykonalność orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej wydanych w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	389

TYTUŁ VI	
Wykonalność orzeczeń, ugód sądowych i dokumentów urzędowych z państw członkowskich Unii Europejskiej w sprawach alimentacyjnych	391

CZĘŚĆ PIĄTA
SĄD POLUBOWNY (ARBITRAŻOWY)

TYTUŁ I	
Przepisy ogólne	407
TYTUŁ II	
Zapis na sąd polubowny	432
TYTUŁ III	
Skład sądu polubownego	462
TYTUŁ IV	
Właściwość sądu polubownego	482
TYTUŁ V	
Postępowanie przed sądem polubownym	494
TYTUŁ VI	
Wyrok sądu polubownego i zakończenie postępowania	510
TYTUŁ VII	
Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	528
TYTUŁ VIII	
Uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej	546
Skorowidz rzeczowy	561

WYKAZ SKRÓTÓW

Źródła prawa

- d.p.p.m. – ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 z późn. zm.), akt nieobowiązujący
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.m. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 758 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030)
- k.z. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz. U. Nr 82, poz. 598 z późn. zm.), akt nieobowiązujący
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- konwencja bazylejska o immunitacie państwa – Europejska konwencja o immunitacie państwa, przyjęta 16 maja 1972 r. w Bazylei (Council of Europe Treaty Series nr 074 i 074A)
- konwencja brukselska – Konwencja brukselska z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (tekst jedn.: Dz. Urz. WE C 27 z 26.01.1998, s. 1)
- konwencja lugańska – Konwencja o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych,

- konwencja nowojorska o immunitetach jurysdykcyjnych państw i ich mienia – Konwencja Narodów Zjednoczonych o immunitetach jurysdykcyjnych państw i ich mienia, przyjęta w Nowym Jorku w dniu 2 grudnia 2004 r. (untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/.../4_1_2004.pdf)
- konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych – Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych, przyjęta dnia 18 kwietnia 1961 r. w Wiedniu (Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232 – załącznik)
- konwencja wiedeńska o stosunkach konsularnych – Konwencja wiedeńska o stosunkach konsularnych, przyjęta dnia 24 kwietnia 1963 r. w Wiedniu (Dz. U. z 1982 r. Nr 13, poz. 98 – załącznik)
- p.p.m. – ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1112 z późn. zm.)
- pr. not. – ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 z późn. zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 z późn. zm.)
- rozporządzenie nr 1206/2001 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz. Urz. WE L 174 z 27.06.2001, s. 1)
- rozporządzenie nr 1348/2000 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 160 z 30.06.2000, s. 37)
- rozporządzenie nr 1393/2007 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1393/2007 z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2007, s. 79)
- rozporządzenie nr 2201/2003 – rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. Urz. UE L 338 z 23.12.2003, s. 1)
- rozporządzenie nr 4/2009 – rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania

- i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 7 z 10.01.2009, s. 1)
- rozporządzenie nr 44/2001 – rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 12 z 16.01.2001, s. 1)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 47)
- TUE – Traktat o Unii Europejskiej, sporządzony w Maastricht dnia 7 lutego 1992 r. (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 13)
- TWE – Traktat z dnia 25 marca 1957 r. ustanawiający Wspólną Europejską (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 z późn. zm.); od dnia 1 grudnia 2009 r. nosi nazwę Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 707 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. – ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571)

Czasopisma, publikatory i inne

- ADR – ADR. Arbitraż i Mediacja / alternative dispute resolutions (alternatywne formy rozwiązywania sporów)
- AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis
- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- Dz. U. – Dziennik Ustaw
- Dz. Urz. UE – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- Dz. Urz. WE – Dziennik Urzędowy Wspólnoty Europejskiej
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- ETE – europejski tytuł egzekucyjny
- ETS – Europejski Trybunał Sprawiedliwości, obecnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP-Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego

LEX	– System Informacji Prawnej „LEX OMEGA”
M.P.	– Monitor Polski
M.Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNPC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
PES	– Problemy Egzekucji Sądowej
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPE	– Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PPHZ	– Problemy Prawne Handlu Zagranicznego
Prok. i Pr.-wkl.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SA	– sąd apelacyjny
SC	– Studia Cywilistyczne
SN	– Sąd Najwyższy
SP	– Studia Prawnicze
SW	– sąd wojewódzki
UE	– Unia Europejska
UNCITRAL	– Komisja Międzynarodowego Prawa Handlowego ONZ
WE	– Wspólnota Europejska
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
Zb. O.	– Zbiór Orzeczeń
Zb. Orz.	– Zbiór Orzecznictwa Trybunału Europejskiego
ZNUJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUWr	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

(Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296; zm.: Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113; z 1974 r. Nr 27, poz. 157, Nr 39, poz. 231; z 1975 r. Nr 45, poz. 234; z 1982 r. Nr 11, poz. 82, Nr 30, poz. 210; z 1983 r. Nr 5, poz. 33; z 1984 r. Nr 45, poz. 241, poz. 242; z 1985 r. Nr 20, poz. 86; z 1987 r. Nr 21, poz. 123; z 1988 r. Nr 41, poz. 324; z 1989 r. Nr 4, poz. 21, Nr 33, poz. 175; z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318, Nr 79, poz. 464; z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92, Nr 115, poz. 496; z 1993 r. Nr 12, poz. 53; z 1994 r. Nr 105, poz. 509; z 1995 r. Nr 83, poz. 417, Nr 141, poz. 692; z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350, Nr 149, poz. 703; z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769, poz. 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940, Nr 141, poz. 944; z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 757; z 1999 r. Nr 52, poz. 532; z 2000 r. Nr 22, poz. 269, poz. 271, Nr 48, poz. 552, poz. 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 122, poz. 1314, poz. 1319, poz. 1322; z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, poz. 1070, poz. 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368, Nr 138, poz. 1546; z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069, poz. 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849, Nr 240, poz. 2058; z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939, Nr 228, poz. 2255; z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356, Nr 237, poz. 2384; z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413, poz. 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 267, poz. 2258; z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708, poz. 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537, poz. 1540, Nr 226, poz. 1656, Nr 235, poz. 1699; z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766, poz. 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176,

poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378, Nr 247, poz. 1845; z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609, poz. 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547, Nr 234, poz. 1571; z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592, poz. 593, Nr 131, poz. 1075, Nr 179, poz. 1395, Nr 216, poz. 1676; z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 24, poz. 125, Nr 40, poz. 229, Nr 108, poz. 684, Nr 109, poz. 724, Nr 125, poz. 842, Nr 152, poz. 1018, Nr 155, poz. 1037, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 215, poz. 1418, Nr 217, poz. 1435; z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 482, Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 735, Nr 138, poz. 806, poz. 807, Nr 144, poz. 854, Nr 149, poz. 887, Nr 224, poz. 1342, Nr 233, poz. 1381, Nr 234, poz. 1391; z 2012 r. poz. 908, poz. 1254, poz. 1445, poz. 1529; z 2013 r. poz. 142, poz. 403, poz. 654, poz. 880)

CZĘŚĆ CZWARTA

PRZEPISY Z ZAKRESU MIĘDZYNARODOWEGO POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Art. 1096. (uchylony).

Artykuł 1096 został uchylony przez ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571).

Księga pierwsza

JURYSDYKCJA KRAJOWA

Literatura: M. Allerhand, *Oznaczenie sądu właściwego przez Sąd Najwyższy*, PPC 1934, nr 9; H. Batiffol, P. Lagarde, *Droit international privé*, Paris 1983, t. 2; W. Berutowicz, *Wszczęcie procesu cywilnego*, ZNUWr 1960, Prawo, nr 27; W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1984; G.B. Born, P.B. Rutledge, *International Civil Litigation in United State Courts*, Haga 2007; B. Brandl, *Direkte Zuständigkeit der Schweiz im internationalen Schukdrecht*, Dike (St. Gallen) 1991; W. Broniewicz, *Wystąpienie w komitecie Nauk Prawnych PAN nad referatem J. Jodłowskiego*, PiP 1962, z. 10; W. Broniewicz, *Jurysdykcja krajowa w postępowaniu cywilnym według k.p.c.*, Palestra 1966, z. 2; W. Broniewicz, *Normy, przesłanki i zarzuty jurysdykcyjne w procesie cywilnym*, Studia Prawniczo-Ekonomiczne 1969, t. II; W. Broniewicz, *Jurysdykcja krajowa a dopuszczalność drogi sądowej na tle wykładni art. 421 § 3 k.p.c.*, NP 1969, nr 11–12; W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2008; G.C. Cheshire, P.M. North, J. Ciszewski, *Konwencja z Lugano. Komentarz*, Warszawa 2004; J. Ciszewski, *Europejskie prawo małżeńskie i dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej. Jurysdykcja, uznawanie i wykonywanie orzeczeń. Komentarz*, Warszawa 2004; J. Ciszew-

ski, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1977 r.*, III CRN 337/76, Palestra 1977, z. 10; M. Czepelak, *Glosa do postanowienia SN z dnia 17 stycznia 2002 r.*, III CZP 77/01, OSNC 2002, nr 11, poz. 139, Rejent 2003, nr 12; S. Dalka, *Sądowe postępowanie cywilne. Założenia ogólne i proces cywilny*, t. 1, Gdańsk 1992; J. Dilger, *Die Regelungen zur internationalen Zuständigkeit in Ehesachen in der Verordnung (EG) Nr 2201/2003*, Tübingen 2004; H. Duszka-Jakimko, *Bezpieczeństwo prawne w międzynarodowym postępowaniu cywilnym (w:) Problemy bezpieczeństwa prawnego z perspektywy teorii i filozofii prawa*, red. J. Jabłońska-Bonca, J. Guść, GSP 2002, t. IX; H. Duszka-Jakimko, *Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych i handlowych w polskim systemie prawnym i w prawie europejskim*, Opole 2006; T. Ereciński, *Kilka uwag o tzw. jurysdykcji koniecznej (w:) Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, red. L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar, Kraków 2005; T. Ereciński, J. Ciszewski, *Międzynarodowe postępowanie cywilne*, Warszawa 2000; T. Ereciński, J. Ciszewski, K. Weitz, P. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Ereciński, t. 5, Część czwarta. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego. Część piąta. Sąd polubowny (arbitrażowy), Warszawa 2012; *European Civil Practice*, t. 1, red. A. Layton, H. Mercer, Londyn 2004; J.J. Fawcett, *Private International Law*, London 1999; K. Flaga-Gieruszyńska, *Jurysdykcja krajowa i uznanie orzeczeń sądów zagranicznych*, Kraków 1999; J. Gilas, *Prawo międzynarodowe prywatne*, Warszawa 2002; J. Gołaczyński, *Wybrane zagadnienia jurysdykcji krajowej według rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych (w:) Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, red. L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar, Kraków 2005; H. Grothe, „Exorbitante” *Gerichtszuständigkeiten im Rechtsverkehr zwischen Deutschland und den USA*, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 1994, t. 58, nr 4; P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej*, Warszawa 2007; P. Grzegorzczak, *Reżim procesowy immunitetu państwa w postępowaniu cywilnym*, PS 2010, nr 1; A. Heldrich, *Internationale Zuständigkeit und anwendbares Recht*, Berlin–Tübingen 1969; J. Jabłońska-Bonca, *Wstęp do nauk prawnych*, Poznań 1996; H. Jakimko, *Pojęcie jurysdykcji krajowej w polskich kodeksach postępowania cywilnego z roku 1930 i 1964*, *Przegląd Prawa i Administracji* 1997, t. XXXIX, red. B. Banaszak; K. Jandy-Jendrońska, J. Jendrońska (w:) *System prawa administracyjnego*, t. 3, red. J. Łętowski, T. Rabska, Warszawa–Wrocław–Kraków–Gdańsk 1978; J. Jodłowski, *Nowy etap przebudowy polskiego procesu cywilnego*, Warszawa 1953; J. Jodłowski, *Nowe przepisy k.p.c. z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego*, Warszawa 1962; J. Jodłowski, *Jurysdykcja krajowa w sprawach spadkowych w świetle kodeksu postępowania cywilnego*, SC 1969, t. XIII–XIV; J. Jodłowski, *Kilka kwestii z teorii międzynarodowego postępowania cywilnego*, PiP

1974, z. 2; J. Jodłowski, *Uznanie i wykonanie zagranicznych orzeczeń sądowych w Polsce na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Warszawa 1977; J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapiere, T. Misiuk-Jodłowska, K. Weitz, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2005; J. Jodłowski, W. Siedlecki, *Postępowanie cywilne. Część ogólna*, Warszawa 1959; F.K. Juenger, *The American Law of General Jurisdiction*, The University of Chicago Legal Forum 2001; J. Kaplińska, *Cofnięcie pozwu przed nadaniem mu prawidłowego biegu*, PS 2003, nr 11–12; J. Klimowicz, *Uczestnictwo w charakterze wnioskodawcy w postępowaniu nieprocesowym*, PiP 1977, z. 1; *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969; *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1096–1217 k.p.c. oraz aktów prawnych UE regulujących międzynarodowe postępowanie cywilne*, t. III, red. K. Piasecki, Warszawa 2007; *Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny Komentarz*, red. A. Jakubecki, Kraków 2005; M. Kordela, *Zarys typologii uzasadnień aksjologicznych w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, Bydgoszcz–Poznań 2001; K. Korzan, *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 2004; J. Krajewski, *Nadzór judykacyjny nad prawomocnymi orzeczeniami w polskim procesie cywilnym*, Toruń 1963; J. Kropholler, *Internationale Zuständigkeit* (w:) *Handbuch des internationalen Zivilverfahrensrechts*, t. 1, Tübingen 1982; J. Kropholler, *Europäisches Zivilprozeßrecht Kommentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen und Europäischen Vollstreckungstitel*, Frankfurt am Main 2005; W. Litewski, *Słownik encyklopedyczny prawa rzymskiego*, Warszawa 1998; W. Litewski, *Rzymskie prawo prywatne*, Warszawa 1999; M.A. Lupoi, *Conflitti transnazionali di giurisdizioni*, t. 1, Milano 2002; J. Łopuski, *Konwencja lugańska o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych*, Bydgoszcz 2001; J. Maliszewska-Nienartowicz, *Reguły dotyczące jurysdykcji w sprawach cywilnych i handlowych w prawie wspólnotowym – rozporządzenie Rady 44/2001/WE*, M.Praw. 2004, nr 2 (cz. I), nr 10 (cz. II), nr 11 (cz. III); A. Mączyński, *Jednolite europejskie normy o jurysdykcji krajowej i skuteczności orzeczeń zagranicznych* (w:) *Księga pamiątkowa. I Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej*, Poznań 1993; P. Mostowik, M. Niedźwiedź, *Druga konwencja lugańska o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu obcych orzeczeń w sprawach cywilnych*, KPP 2009, z. 4; K.H. Nadelmann, *Jurisdictionally Improper Fora in Treaties on Recognition of Judgments: The Common Market Draft*, Columbia Law Review 1967, vol. 67; R. Neuner, *Internationale Zuständigkeit*, Mannheim–Berlin–Leipzig 1929; P. Osowy, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2002; M. Pazdan, *Zasięg jurysdykcji krajowej w sprawach spadkowych*, SC 1972, t. XX; M. Pazdan, *Znaczenie konwencji lugańskiej dla polskiego sądownictwa i notariatu* (w:) *II Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej. Referaty i opracowania*, Poznań–Kluczbork 1999; M. Pazdan, *Poszukiwanie właściwego sądu i właściwego prawa po dniu 1 maja 2004 r.*, Rejent 2004, nr 3–4; M. Pazdan, *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2005; J. Pieńkos, *Słownik łacińsko-polski. Łacina*

w nauce i kulturze, Warszawa 1996; P. Pogonowski, *Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w postępowaniu cywilnym. Problemy podstawowe – cz. I*, Rejent 2005, nr 10, *cz. II* – Rejent 2005, nr 11; K.M. Pospieszalski, *Pojęcie jurysdykcji i próby międzynarodowego ujednostajnienia norm jurysdykcyjnych*, PPC 1938, nr 1–2, s. 10; J. Rajski, *Jurysdykcja sądów krajowych w procesie cywilnym*, maszynopis rozprawy doktorskiej, Warszawa 1961; J. Rajski, *Jurysdykcja krajowa a właściwość sądów w sprawach cywilnych*, PiP 1961, z. 4–5; J. Rajski, *Niektóre zagadnienia kodyfikacji prawa międzynarodowego postępowania cywilnego*, PiP 1961, z. 8–9; Z. Resich, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1962; Z. Resich, *Przesłanki procesowe*, Warszawa 1966; W. Sanetra, *Spór o spory kompetencyjne*, PS 2003, nr 9; H. Schack, *Internationales Zivilverfahrensrechts*, München 2002; W. Siedlecki, *Powództwo obcego państwa i przeciw obcemu państwu przed sądami polskimi*, Palestra 1936, z. 6; W. Siedlecki, *Uchybienia procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1971; W. Siedlecki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1972; W. Skierkowska, *Międzynarodowe postępowanie cywilne w sprawach alimentacyjnych*, Warszawa 1972; J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 2005; A. Stempniak, *Jurysdykcja krajowa w sprawach o dział spadku*, PiP 2003, z. 6; *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, red. A. Wróbel, Kraków 2005; I. Szaszy, *International Civil Procedure. A Comparative Study*, Budapest 1967; Z. Szczurek, *Jurysdykcja krajowa polskich organów egzekucyjnych*, PES 1995, nr XI; M. Szydło, *Jurysdykcja krajowa w transgranicznych sprawach upadłościowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w poglądach Azona, A UW nr 107, Prawo XXIX, Wrocław 1969; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w prawie rzymskim, A UW nr 138, Prawo XXXIV, Wrocław 1971; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w poglądach glosatorów, A UW nr 297, Prawo LII, Wrocław 1976; M. Tilbury, G. Davis, B. Opeskin, *Conflict of Law in Australia*, Melbourne 2002; A. Torbus, *Jurysdykcja i wykonywanie orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 19.12.2003 r., (III CK 25/03)*, EPS 2005, nr 3; A. Torbus, *Europejski system jurysdykcyjny w sprawach cywilnych i handlowych (Kilka uwag o stosowaniu rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001)* (w:) *Czterdziestolecie kodeksu postępowania cywilnego*, red. A. Oklejak, Kraków 2006; H. Trammer, *O właściwe miejsce dla „czystych” norm materialnego prawa cywilno-jurysdykcyjnego*, Przegląd Notarialny 1949, nr 1–2; H. Trammer, *Zarys problematyki międzynarodowego procesu cywilnego państw kapitalistycznych*, Warszawa 1956; H. Trammer, *W sprawie perpetuacji jurysdykcji krajowej*, PiP 1960, z. 1; H. Trammer, *Z rozważań nad strukturą normy kolizyjnej prawa prywatnego międzynarodowego*, SC 1969, t. XIII–XIV; J. Ustjanicz-Folcik, *Miejsce konwencji lugańskiej w polskim porządku prawnym*, Rejent 2004, z. 5; M. Waligórski, *Polskie prawo procesowe. Funkcja i struktura procesu*, Warszawa 1947; G. Walter, *Internationales Zivilprozessrecht der Schweiz*,

Bern–Stuttgart–Wien 2002; K. Weitz, *Skutki uznania zagranicznego orzeczenia*, PS 1998, nr 9; K. Weitz, *Przedmiotowy zakres zastosowania konwencji lugańskiej*, KPP 2000, z. 2; K. Weitz, *Konwencja z Lugano. Wykonalność zagranicznych orzeczeń przed sądami polskimi*, Warszawa 2002; K. Weitz, *O jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym w świetle konwencji lugańskiej i prawa wspólnotowego*, PS 2003, nr 10; K. Weitz, *Procesowe znaczenie zawisłości sprawy przed sądem zagranicznym (uwagi de lege ferenda na tle prawnoporównawczym)*, KPP 2003, z. 1; K. Weitz, *Jurysdykcja krajowa oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych w świetle prawa wspólnotowego*, KPP 2004, z. 1; K. Weitz, *Jurysdykcja krajowa w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2005; K. Weitz, *Pojęcie jurysdykcji krajowej w postępowaniu cywilnym*, PS 2005, nr 1; K. Weitz, *Europejskie prawo procesowe cywilne – stan obecny i perspektywy dalszego rozwoju*, PS 2007, nr 2; K. Weitz, *Jurysdykcja krajowa w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w prawie wspólnotowym*, KPP 2007, z. 1; K. Weitz, *Badanie przedmiotowego zakresu zastosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych w postępowaniu o stwierdzenie wykonalności*, Palestra 2010, z. 5–6; E. Wengerek, *Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych w świetle k.p.c.* (w:) *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967; E. Wierzbowski, *Międzynarodowy obrót prawny w sprawach cywilnych*, Warszawa 1971; R. Więckowski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Kraków 1991; L.I. De Winter, *Excessive Jurisdiction in Private International Law*, *International and Comparative Law Quarterly* 1968, nr 17; S. Włodyka, *Pojęcie postępowania cywilnego i jego rodzaje* (w:) *Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Warszawa 1974; A. Włosińska, *Odmowa uznania zagranicznego orzeczenia sądowego w świetle postanowień konwencji lugańskiej*, Kraków 2002; T. Woś, H. Knysiak-Molczyk, M. Romańska, *Postępowanie sądownoadministracyjne*, red. T. Woś, Warszawa 2009; S. Wronkowska, Z. Ziemiński, *Zarys teorii prawa*, Poznań 2001; A. Wysocka, *Projekt jednolitego międzynarodowego prawa spadkowego państw Unii Europejskiej*, KPP 2010, z. 1; F. Zedler, *Jurysdykcja krajowa sądów polskich według umów zawartych przez Polskę z państwami europejskimi*, RPEiS 1991, z. 4; F. Zedler, *Zagadnienia międzynarodowego postępowania cywilnego ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ochrony własności przemysłowej* (w:) W. Ludwiczak, F. Zedler, *Rozstrzyganie sporów międzynarodowych z zakresu ochrony własności przemysłowej*, Materiały dydaktyczne dla Podyplomowego Studium Ochrony Własności Przemysłowej przy Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, Poznań 1997; J. Zimmermann, *Polska jurysdykcja administracyjna*, Warszawa 1996; M. Zimmermann, *Z rozważań nad postępowaniem jurysdykcyjnym i pojęciem strony w kodeksie postępowania administracyjnego* (w:) *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967.

Uwagi wstępne

I. Pojęcie jurysdykcji krajowej

Pojęcie „jurysdykcja krajowa” pochodzi od określenia „jurysdykcja” mającego swoje źródło w łacińskim, wieloznacznym słowie *iurisdictio*, które z kolei wywodzi się od zwrotu *ius dicere*. *Ius* oznaczało obowiązujące prawo stanowione lub zwyczajowe prawo zawierające regułę stosowaną dla rozstrzygnięcia sporu, a *dicere* to zwrot oznaczający „odslanianie”, „pokazywanie” tego prawa w każdym konkretnym przypadku (por. J. Jodłowski (w:) J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapiere, T. Misiuk-Jodłowska, K. Weitz, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2005, s. 455; H. Duszka-Jakimko, *Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych i handlowych w polskim systemie prawnym i w prawie europejskim*, Opole 2006, s. 24; na temat znaczenia słowa *iurisdictio* oraz zwrotu *ius dicere* por. również J. Pieńkos, *Słownik łacińsko-polski. Łacina w nauce i kulturze*, Warszawa 1996, s. 226; J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 2005, s. 540; W. Litewski, *Słownik encyklopedyczny prawa rzymskiego*, Warszawa 1998, s. 132; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w poglądach Azona, A UW nr 107, Prawo XXIX, Wrocław 1969, s. 155–156, przypis 67; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w poglądach glosatorów, A UW nr 297, Prawo LII, Wrocław 1976, s. 11; E. Szymoszek, „*Jurisdictio*” w prawie rzymskim, A UW nr 138, Prawo XXXIV, Wrocław 1971, s. 96; W. Litewski, *Rzymskie prawo prywatne*, Warszawa 1999, s. 7). Zwrot *ius dicere* pierwotnie oznaczał ustne oświadczenie stwierdzające, co jest prawem w konkretnej sprawie. Podobnie też było rozumiane pojęcie „jurysdykcja” w starszej doktrynie polskiego prawa procesowego. Przyjmowano wówczas, że jurysdykcja oznacza sytuację, w której sąd orzeka o tym, co ma być prawem dla konkretnego przypadku (por. M. Waligórski, *Polskie prawo procesowe. Funkcja i struktura procesu*. Warszawa 1947, s. 36; w okresie późniejszym J. Zimmermann, *Polska jurysdykcja administracyjna*, Warszawa 1996, s. 5). Obecnie wskazuje się, że jurysdykcja oznacza władcze działania organów państwa stosujących prawo i korzystających w tym zakresie z przysługujących im kompetencji. P. Grzegorzcyk (*Reżim procesowy immunitetu państwa w postępowaniu cywilnym*, PS 2010, nr 1, s. 9) uważa, że jurysdykcja jest to zdolność państwa do sprawowania władztwa państwowego w odniesieniu do osób i rzeczy. M. Szydło (*Jurysdykcja krajowa w transgranicznych sprawach upadłościowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 11), wskazuje również na inne rozumienie pojęcia „jurysdykcja”, a mianowicie zaznacza, że może ono oznaczać upoważnienie dla określonego organu państwa (np. dla organu ustawodawczego, administracyjnego lub sądowego) do stosowania pewnych norm prawnych w sposób autorytarny, czyli w taki, że akty będące następstwem tego rodzaju stosowania prawa będą posiadały moc bezwzględnie wiążącą swoich adresatów i nie będą mogły być przez nich kwestionowane. W takim rozumieniu

można wyróżnić jurysdykcję ustawodawczą, administracyjną oraz sądową. Tak definiowana jurysdykcja sądowa zbliża się znaczeniowo do pojęcia „sądowe stosowanie prawa”. Stąd też, niekiedy, zamiennie używa się określenia „postępowanie rozpoznawcze” i „postępowanie jurysdykcyjne” (por. W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1984, s. 66; S. Dalka, *Sądowe postępowanie cywilne. Założenia ogólne i proces cywilny*, t. 1, Gdańsk, 1992, s. 27; S. Włodyka, *Pojęcie postępowania cywilnego i jego rodzaje* (w:) *Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Warszawa 1974, s. 325; w nauce prawa administracyjnego zob. T. Woś, H. Knysiak-Molczyk, M. Romańska, *Postępowanie sądowo-administracyjne*, red. T. Woś, Warszawa 2009, s. 29; K. Jandy-Jendrońska, J. Jendrońska (w:) *System prawa administracyjnego*, t. 3, red. J. Łętowski, T. Rabska, Warszawa–Wrocław–Kraków–Gdańsk 1978, s. 131 i n.; M. Zimmermann, *Z rozważań nad postępowaniem jurysdykcyjnym i pojęciem strony w kodeksie postępowania administracyjnego* (w:) *Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967, s. 433 i n.).

Jurysdykcja krajowa z kolei jest pewnym aspektem ogólnej jurysdykcji sądowej wyróżnionym z uwagi na istnienie innych państw, których sądy posiadają własną jurysdykcję. Niektórzy autorzy, w ramach tak rozumianej jurysdykcji krajowej, wyróżniali jurysdykcję *sensu stricto*, czyli upoważnienie sądów danego państwa do władczego stosowania prawa polegającego na rozpatrywaniu i rozstrzyganiu spraw oraz właściwość międzynarodową rozumianą jako upoważnienie sądów danego państwa do władczego stosowania prawa w odniesieniu do takich spraw, które w sposób wskazany w normach jurysdykcyjnych są powiązane z danym państwem – tak M. Szydło (*Jurysdykcja krajowa...*, s. 15; por. również F. Zedler, *Zagadnienia międzynarodowego postępowania cywilnego ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ochrony własności przemysłowej* (w:) W. Ludwiczak, F. Zedler, *Rozstrzygnięcie sporów międzynarodowych z zakresu ochrony własności przemysłowej*, Materiały dydaktyczne dla Podyplomowego Studium Ochrony Własności Przemysłowej przy Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, Poznań 1997, s. 7), który wskazał, że dla określenia granic jurysdykcji krajowej stosuje się zwykle dwa kryteria:

- a) podmiotowe i
- b) przedmiotowe.

Kryterium podmiotowe określa, kto może poszukiwać ochrony przed sądami danego państwa oraz kto może być przed te sądy pozywany. Kryterium przedmiotowe natomiast określa, w jakich sprawach sądy danego państwa są właściwe.

Wyróżnienie to było w pewnym sensie uzasadnione tym, że do niedawna polski ustawodawca przyjmował monistyczną koncepcję kompetencji sądów krajowych wobec zagranicy w postępowaniu cywilnym. Według tej koncepcji dana sprawa należała do jurysdykcji krajowej sądów polskich, jeżeli była odpowiednio

powiązana z terytorium Polski (por. np. art. 1100 w brzmieniu do dnia 1 lipca 2009 r., który został uchylony przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 234, poz. 1571, zmieniającej Kodeks postępowania cywilnego z dniem 1 lipca 2009 r.), a jednocześnie żaden przepis nie wyłączał możliwości jej rozpoznania przez sąd polski (por. art. 1102 § 2 uchylony przez cytowaną wyżej ustawę). Jednocześnie określona sprawa nie należała do jurysdykcji sądów polskich, jeżeli osoba, przeciwko której miało być wszczęte postępowanie, korzystała z immunitetu. Według ówczesnej systematyki Kodeksu postępowania cywilnego w jednej księdze (księga pierwsza części czwartej) znajdowały się przepisy regulujące jurysdykcję krajową w znaczeniu określenia właściwości sądów krajowych w danej kategorii spraw (tytuły I–IV), jak i przepisy dotyczące immunitetów, czyli zwolnienia od władzy jurysdykcyjnej państwa (tytuł V). Ukształtowane w ten sposób rozumienie jurysdykcji krajowej oznaczało więc nie tylko istnienie właściwości międzynarodowej władz krajowych, ale również posiadanie przez te władze kompetencji do załatwienia danej sprawy. Wiązało się to z wyróżnieniem podmiotowego i przedmiotowego aspektu jurysdykcji, z których pierwszy oznaczał podległość podmiotów władztwu danego państwa, a drugi przynależność określonych kategorii spraw do władztwa krajowego (W. Siedlecki, *Powództwo obcego państwa i przeciw obcemu państwu przed sądami polskimi*, Palestra 1936, z. 6, s. 451; W. Siedlecki (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969, s. 1380, przed art. 1097; F. Zedler, *Zagadnienia międzynarodowego postępowania cywilnego...*, s. 7; por. ponadto W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne...*, s. 558, 564; Z. Szczurek, *Jurysdykcja krajowa polskich organów egzekucyjnych*, PES 1995, nr XI, s. 80; P. Osowy, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2002, s. 57–59; por. również na ten temat K. Weitz, *Pojęcie jurysdykcji krajowej w postępowaniu cywilnym*, PS 2005, nr 1, s. 65 i n.).

Podstawą tej dwoistości rozumienia pojęcia „jurysdykcja krajowa” było w istocie – jak słusznie zauważył K. Weitz – wyróżnienie w postępowaniu cywilnym, wskazanych już wyżej, dwóch aspektów kompetencji organów krajowych względem zagranicy, z których pierwszy dotyczył tego, czy organy danego państwa są powołane do rozpoznania i rozstrzygnięcia określonej sprawy ze względu na jej powiązanie z tym państwem, a drugi odnosił się do zagadnienia, czy rozpoznanie i rozstrzygnięcie danej sprawy mieści się w ramach przysługującej danemu państwu władzy do stosowania prawa i utrzymywania porządku prawnego na swoim terytorium (władza jurysdykcyjna sądów państwa *forum*). Jako pierwszy w literaturze polskiej rozważał kwestię dualizmu pojęcia „jurysdykcja krajowa” H. Trammer (H. Trammer, *Zarys problematyki międzynarodowego procesu cywilnego państw kapitalistycznych*, Warszawa 1956, s. 18; H. Trammer, *W sprawie perpetuacji jurysdykcji krajowej*, PiP 1960, z. 1, s. 123). Autor ten, na gruncie kodeksu z 1930 r., rozważał, czy jurysdykcja krajowa oznacza jedną, czy dwie instytucje prawne,

Drugie wydanie komentarza do ustawy – Kodeks postępowania cywilnego pod redakcją naukową dr. hab. Henryka Doleckiego i prof. dr. hab. Tadeusza Wiśniewskiego obejmuje omówienie przepisów z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz dotyczących postępowania przed sądem polubownym (arbitrażowym). Uwzględnia również wszystkie zmiany w kodeksie, które miały miejsce od czasu ostatniej edycji w 2012 r.

Autorzy – wybitni przedstawiciele nauki i praktyki prawniczej – w sposób kompletny i szczegółowy przedstawiają m.in.:

- problematykę jurysdykcji krajowej w procesie,
- przebieg postępowania sądowego, w tym kwestie związane ze zdolnością sądową i procesową cudzoziemców, zagranicznych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, zasady pomocy prawnej, zabezpieczenia kosztów procesu,
- zasady uznania i stwierdzenia wykonalności orzeczeń i ugód sądów państw obcych lub innych organów państw obcych w sprawach cywilnych, wykonalności europejskich nakazów zapłaty wydanych przez sądy państw członkowskich UE, wykonalności orzeczeń sądów państw UE wydanych w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń i w sprawach alimentacyjnych.

Wiele uwagi poświęcono przepisom regulującym postępowanie przed sądem polubownym, w tym zagadnieniom związanym z zapisem na sąd polubowny, rozstrzygnięciami oraz uznaniem i wykonalnością orzeczeń zapadłych przez tym sądem.

Komentowane zagadnienia zostały mocno osadzone w judykaturze. Poglądy doktryny są przedstawiane szeroko, z zaznaczeniem kwestii budzących kontrowersje. Autorzy, postrzegając omawiane instytucje przez pryzmat potrzeb cywilistycznej praktyki prawniczej, nie poprzestają jednak tylko na ukazywaniu problemów, ale poszukują właściwej interpretacji przepisów i proponują możliwe rozwiązania.

Komentarz adresowany jest przede wszystkim do sędziów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników sądowych i aplikantów tych zawodów prawniczych. Nie brak w nim również rozważań mogących zainteresować przedstawicieli doktryny.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz

Redakcja naukowa Henryk Dolecki i Tadeusz Wiśniewski

- Tom I** – artykuły 1–366
- Tom II** – artykuły 367–505³⁷
- Tom III** – artykuły 506–729
- Tom IV** – artykuły 730–1088
- Tom V** – artykuły 1096–1217

Cena: 199 zł

(w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-264-4413-5

9 788326 444135

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgamia internetowa www.profinfo.pl